

1979, 16. února – Sdělení VONS č. 76 „Rozsudek nad Jaroslavem Šabatou je pravomocný“ o soudním jednání s Jaroslavem Šabatou u Krajského soudu v Hradci Králové a usnesení potvrzujícím rozsudek Okresního soudu v Trutnově, v příloze text konečného návrhu syna Jaroslava Šabaty Jana Šabaty předneseného u odvolacího řízení.

Senát Krajského soudu v Hradci Králové, jemuž předsedal JUDr. Jiří Slezák, zamítl dne 16. února 1979 odvolání Jaroslava Šabaty proti rozsudku Okresního soudu v Trutnově. Jak jsme už oznámili (viz naše sdělení č. 69),¹ byl tímto rozsudkem Jaroslav Šabata uznán vinným spácháním trestného činu útoku na veřejného činitele (§ 156, odst. 2 tr. z.) a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců v II. nápravné výchovné skupině. Rozsudek nabyl nyní právní moci.²

Ačkoli soud rozhodoval o odvolání ve veřejném zasedání, byla účast veřejnosti prakticky vyloučena. Do soudní síně byla vpuštěna jen dcera Jaroslava Šabaty. Dále byl přítomen jeho syn Jan jako odvolatel. Soud se po poradě usnesl, že snacha a zeť Jaroslava Šabaty, stejně tak jako jeho důvěrnice Zdena Tominová, nebudou do soudní síně vpuštěni, i když tam zbývala dvě volná místa. V soudní budově se shromáždilo asi na 20 přátel Jaroslava Šabaty a tři zahraniční novináři, jimž byl rovněž znemožněn vstup do soudní síně, přestože se ho domáhali. V budově bylo několik desítek policistů, kteří přítomné tajně fotografovali a po odchodu ze soudní budovy je sledovali i při obědě v motorestu u Hradce Králové. Již před zahájením soudu byly na čtvrt hodiny zastaveny tři automobily, v nichž přijížděl obhájce, zahraniční novináři a přátelé Jaroslava Šabaty.

Při veřejném zasedání byl přečten rozsudek okresního soudu a odvolání J. Šabaty, které připravil jeho obhájce JUDr. Josef Danisz. V devítistránkovém odvolání poukázal na zjevné rozpory ve výpovědích příslušníků VB a na rozpory mezi výpověďmi a úředním záznamem o události. Odvolání přesvědčivým způsobem

prokazuje nevinu obžalovaného a neudržitelnost obžaloby.³ Dále bylo čteno odvolání Jana Šabaty. Poté byl konstatován obsah spisu předcházejícího soudního řízení. Konečné návrhy přednesli postupně obhájce JUDr. Danisz a Jan Šabata, kteří navrhli zrušení rozsudku, dále krajský prokurátor, který navrhoval odvolání zamítnout a konečně Jaroslav Šabata, který v závěrečné části svého návrhu uvedl přibližně toto:

„Pokud rozsudek hovoří o vysoké společenské nebezpečnosti mého jednání, musím říci: To, co jsem udělal ve spravedlivém hněvu, že jsem totiž vyřadil políček mladému ješitnému příslušníkovi VB, nezpůsobilo společnosti žádnou škodu. Naopak, dá-li soud za pravdu obžalobě a nevezme-li v úvahu obhajobu, půjde o společensky škodlivé rozhodnutí, neboť bude znamenat podkopávání právního řádu a právních jistot a rozhodně nepřispěje k zvyšování právního vědomí občanů.“

Senát složený ze tří soudců z povolání po poradě vynesl usnesení, jímž zamítl odvolání Jaroslava Šabaty i Jana Šabaty jako nedůvodné.⁴ Po skončení soudního řízení bylo Jaroslavu Šabatovi povoleno hovořit pět minut s jeho dětmi.

Jaroslav Šabata by měl být propuštěn na svobodu 1. července 1979. V prosinci 1976 byl podmíněně propuštěn na svobodu; z tehdejších šesti a půlletého trestu za údajné podvracení republiky mu byl tehdy prominut zbytek v trvání 18 měsíců, který byl podmíněně odložen na tři roky. Vzhledem k tomu existuje reálné nebezpečí, že tento zbytek trestu může být nyní proměněn v nepodmíněný trest. O tom může rozhodnout soud, který Jaroslava Šabatu v roce 1976 podmíněně propustil – Obvodní soud pro Prahu 6.⁵ Obracíme se proto na světovou veřejnost, aby neustávala v solidárních projevech s nespravedlivě odsouzeným mluvčím Charty 77.

Příloha: Konečný návrh přednesený Janem Šabatou při odvolacím řízení

Vážený pane předsedo, vážený soude,

je to poprvé v mém životě, kdy jsem si svoji řeč napsal. Doufám, že situace, kdy je souzen můj otec za něco, o čem se domnívám, že

nespáchal, moje počínání ospravedlňuje. Podal jsem odvolání, protože jsem byl přítomen soudnímu jednání první instance a mám k rozhodnutí příslušného soudu zásadní výhrady. Podal jsem je také proto, že jako syn Jaroslava Šabaty mohu podat hodnověrné svědectví o jeho osobnosti a zásadách. Nekladu si za cíl rozebrat případ po právní stránce. K tomu je zde povolán otcův advokát, proto budu hovořit o svém obžalovaném otci. Vážený pane předsedo, když člověk s někým žije řadu let v jednom bytě, když ho zná ve chvílích klidu i rozčilení, může hodnověrně svědčit o jeho charakteru, způsobu reakcí, zvyklostech a vyjadřování.

Prohlašuji proto jasně a srozumitelně, s nejpevnějším přesvědčením o pravdivosti otcovy výpovědi, že otec nikdy nemohl říci nadávku „Ty kurvo esenbácká“. Nemá k tomu předpoklady, jako nemá předpoklady stát se mistrem světa ve vzpírání těžké váhy. Prostě je to možné teoreticky, a ne prakticky. Proč? Otec byl vychován v křesťanské rodině a i když se vyvinul v ateistu a dialektického materialistu, etické kořeny křesťanské morálky v něm zarostly příliš hluboko, aby mohly časem vymizet. Mohu to posoudit tím spíše, že já sám jsem o generaci mladší a byl jsem vychován k ateismu a materialistickému světovému názoru. Otec, ať mi to promine, má na vyjadřování až puritánský názor. Mnohokrát se mi stalo, že jsem vypustil z úst nějaké hrubší slovo, stačilo např. „vůl“ nebo „blbec“ a k tomu ještě nikoli zle míněná, reagoval na ně výčitkou a napomenutím, i když v jeho stylu je [to] např. „No, no synu“ nebo podobně. Hrubé vyjadřování je mu cizí a vždy se mu zjevně přičilo. Ani silácké řeči nemá rád. Možná bych zapochyboval, kdyby byl obviněn z nadávky „Ty darebáku“, a kdyby odmítl o tomto bodě vypovídat. Ale „Ty kurvo esenbácká“ nemohl říci, protože k tomu není uzpůsoben. A protože to neřekl, proto se tak vášnivě tomuto nařčení brání. Otec nemá důvod lhát, protože jediné, co ho může ubránit, je pravda.⁶ Nemá důvod zapírat, protože mimo sebe nemůže nikomu ublížit. Nemůže lhát, protože se přiznal k políčku, který sám o sobě, odhlédnuto od okolností, za jakých byl dán, je důvodem k daleko vyššímu trestu. Vypovídal od začátku stejně, neměnil výpověď, bránil se holou pravdou. Mohlo by se zdát, že mezi tím, že dal facku, a mezi jeho odmítnutím

z nařčení z nadávky je rozpor. Že z jednoho vyplývá druhé. Není to tak. Každý člověk, který se cítí být člověkem, a který má lidskou důstojnost, si tuto důstojnost musí hájit, aby zůstal tím, čím je. Jsou určité hranice, za které nemůže jít. Člověk snese mnoho, ale ponižování své důstojnosti nesmí snášet. Otec se neubráníl fyzickému násilí, nebránil se osobní prohlídce. Tou fackou řekl dost nesmyslnému ponižování lidské důstojnosti. A ne jenom své, ale všech těch, kteří se nedokáží bránit, ale přesto chtějí být lidmi. Chápu jeho počínání a souhlasím s ním. Člověk, který uhodí z těchto důvodů, nedoprovodí úder nadávkou, protože ví, co je to ponižování, a nesníží se na stejnou úroveň, aby oplácel ponižování ponižováním.

V soudním jednání v první instanci byla facka brána jako vedlejší, nadávka jako hlavní. Plyne to ze samotné obžaloby.⁷ Co je smyslem této změny? Nevím. Vím ale, jaký důsledek má tato změna. Tím, že je opomíjeno to, co se stalo i když jinak, než tvrdí svědčící příslušníci, tím, že je kladen důraz na něco, co se dle logiky věci a mého přesvědčení nestalo, mění se celý charakter případu. Jsem přesvědčen, že otci nejde o trest odnětí svobody, nakonec je politikem v opozici a zná riziko tohoto postoje, jde mu o něco důležitějšího, jde mu o lidskou pověst a jeho politickou hrdost. Jde mu o samé základy jeho bytí. V dějinách se mnohokrát ukázalo, že většina nemusí mít vždy pravdu. A já jsem přesvědčen, že v tomto případě je pravda na straně mého otce. Doufám, že vážený soud pečlivě zváží všechny okolnosti, že nedopustí, aby rozsudkem udělal z otce někoho jiného, než je, protože ať je jakýkoli, je v první řadě čestný občan a člověk.

Navrhuji proto, aby soud zrušil rozsudek první instance a obžalovaného zprostil obžaloby.

Jan Šabata,
Brno, Havlíčkova 53
odvolatel

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 3, s. 5–7.

POZNÁMKY

- ¹ Viz dokument č. 69. K případu viz dále sdělení VONS č. 41, 66, 67, 75, 92, 102, 106 a 223, dokumenty č. 41, 66, 67, 75, 92, 102, 106 a 224, a dopis mluvčího Charty 77 Ladislava Hejdánka a VONS rakouskému kancléři Bruno Kreiskému ze 17. 1. 1979 obsahující žádost o pomoc J. Šabatovi u příležitosti jeho návštěvy v Československu, dokument č. 1134.
- ² Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové je uložen in: MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 419/90.
- ³ Odvolání bylo publikováno in: KELLER, Petr: Z Krkonoš do vězení. Odsouzení Jaroslava Šabaty v souvislosti se setkáním československých a polských disidentů na československo-polských hranicích v roce 1978, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989*. Sborník grantového projektu č. 1, Praha 2007, s. 16–21.
- ⁴ Líčení proběhlo bez předvolání svědků, pouze jako formální odvolání na základě spisového materiálu. Rozhovor Petra Kellera s Jaroslavem Šabatou, 8. 11. 2007.
- ⁵ Zasedání Obvodního soudu pro Prahu 6 ve věci rozhodnutí o vykonání podmíněně přerušného trestu odnětí svobody proběhlo 10. 5. 1979. Viz sdělení VONS č. 106, dokument č. 106.
- ⁶ Stejně se vyjadřuje i Jaroslav Šabata o svém tehdejší případě. Rozhovor Petra Kellera s Jaroslavem Šabatou, 8. 11. 2007.
- ⁷ V rozsudku Okresního soudu v Trutnově je konstatováno: „*Urážkou příslušníka VB, tedy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci a pro tento výkon byl vulgární výrok provázený fyzickým útokem obžalovaného proti němu, spočívající v útoku dlaní do jeho levé tváře obličejem. Ze zprávy lékaře vyplývá, že fyzický útok byl menší intenzity a nezanechal u poškozeného příslušníka VB žádných následků (čl. 1. 84).*“ V rozsudku se tedy připouští, že políček byl pouze symbolický, a proto nebyla v obžalobě uvedena skutková podstata trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 tr. zák., nýbrž jen hrubá urážka podle § 156 tr. zák. Rozsudek byl publikován in: KELLER Petr: Z Krkonoš do vězení. Odsouzení Jaroslava Šabaty v souvislosti se setkáním československých a polských disidentů na československo-polských hranicích v roce 1978 II, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978 – 1989*. Sborník grantového projektu č. 3, Praha 2009, s. 95.